

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Фотини Христакуди-Константиниду, Катедра по общо, индоевропейско и балканско езиковедие, ФСлФ, СУ „Св. Кл. Охридски“ върху дисертационен труд на Сафете Статовци Шала за придобиване на ОНС „доктор“ в направление 2.1. Филология. Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Албанска литература).

Научният труд на Сафете Статовци Шала „Художествените текстове в учебниците по литература за училищата в Косово“ се състои от увод, 4 глави, заключение с препоръки и библиография в общ обем 290 с. За цел на изследването е посочено разглеждането на литературните текстове в учебниците, използвани в пълния цикъл на училищното образование в косовските училища 1-12 клас. Художествените текстове са описани един по един в учебниците от първи до дванайсети клас. Изброени са част от срещнатите проблеми - голям обем на изследвания материал, честа смяна на учебните програми, нуждата от анализ на биологичното развитие на учениците и техните когнитивни способности, място на разглежданите автори в парадигмата на литературния канон. Коментирани са универсалността на посланията на текстовете.

Привлечени са методи за работа от областта на педагогиката, методиката на преподаването на литература и литературната теория. Трудът напълно осъществява поставените цели да бъдат пълно описани литературните творби и откъси, включени във всеки от учебниците за съответния клас, да се раздели и изясни съотношението между проза и поезия и едновременно между албански и чуждестранни автори, да се направи статистически обзор за тези съотношения. Потърсено е обяснение за резултатите чрез анализ, от една страна, на мотивите за избор на конкретни произведения от авторите на учебниците, а от друга страна, чрез оценка на литературната стойност на самите произведения. В съпоставителен анализ се разглеждат „художествените текстове от албански и чужди автори с цел да се открият общите и различни ценности, естетически модели и съдържателни елементи в тях, а също функциите им в педагогически план“ (с. 6-7, български превод). Пояснено е, че определението „албански автори“ в дисертацията включва всички автори, които пишат на албански език, независимо в коя държава живеят понастоящем или са живели приживе.

Отчетени са подробно приносите на дисертацията. Сред значимите приноси на текста е, че въпреки че до момента са правени множество отделни оценки на

съдържанието на косовските учебници от различни институции и експерти, изследването представлява пръв комплексен опит в събирането на данни върху художествената и възпитателна стойност на литературните текстове, включени в тях. Втората посока на изследване е съпоставителен анализ на художествените текстове от албански и чужди автори, а като част от нея са изводите, направени при сравнението на преведени на албански произведения от българския литературен канон. Приносно е въвеждането на информация, касаеща преводната рецепция на класически български литературни творби в педагогически контекст в четвърта глава.

Добре формулирани са и препоръките, и изводите, направени в последната част на дисертационния труд. Споделеното за ненужното дезориентиране на ученици и учители чрез дублиране на учебници в съответните учебни нива звучи актуално и по отношение на българската образователна система. Безспорно подобно изследване дава своя принос за по-нататъшното усъвършенстване на учебната програма по литература в албанските училища в Косово, както е отчетено в изводите, а също така прави възможно сравняването с планове и програми по литература за училищата в България и други държави. В допълнение събрания и анализиран в дисертацията на С. Шала материал основателно може да служи за основа за разработване на общи проекти въз основа на хрестоматийно съдържание на учебници от няколко страни, а също за проекти в областта на детския и куклен театър, образователното кино и други проекти.

Авторката многократно надвишава чрез предоставените за справка публикации изискванията за придобиване на ОНС „доктор“ от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и академични длъжности при Софийския Университет.

В заключение считам, че трудът притежава необходимите научни качества и е резултат от продължителни научни проучвания, които го правят дисертабилен. Кандидатката Сафете Статовци Шала отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“ в направление по 2.1. Филология. Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Албанска литература).